

РАДІАЦІЙНА НЕБЕЗПЕКА

У випадку загрози виникнення радіаційної небезпеки слід діяти наступним чином:

1. При оголошенні небезпечного стану уникати паніки, уважно слухати повідомлення.
2. Необхідно попередити сусідів, надати допомогу інвалідам, дітям та людям літнього віку.
3. Забезпечити зменшення проникнення радіаційних речовин в квартиру (будинок): щільно закрити вікна та двері, щілини заклеїти.
4. Підготуватись до можливої евакуації: упакувати у герметичні пакети та скласти у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни та одягу, запас консервованих продуктів на 2-3 доби, питну воду. Підготувати найпростіші засоби санітарної обробки (мильний розчин для обробки рук).
5. Потрібно дізнатися про час та місце збору мешканців для евакуації.
6. Перед виходом з приміщення слід від'єднати від електромережі всі споживачі електричного струму, вимкнути газ та воду.

Фактори радіаційної небезпеки: забруднення навколишнього середовища, небезпека для всього живого, що опинилося на забрудненій місцевості (загибель людей, тварин, знищення посівів та ін.), крім того, внаслідок можливого атомного вибуху – виникнення сильних руйнувань на значній території.

У випадку раптового виникнення радіаційної небезпеки слід:

1. Негайно укритися в будинку. Стіни дерев'яного будинку послаблюють іонізуюче випромінювання в 2 рази, цегляного – у 10 разів; заглиблені укриття (підвали): з покриттям із дерева – у 7 разів, з покриттям із цегли або бетону – у 40-100 разів.
2. Уникати паніки та слухати повідомлення органів влади.
3. Зменшити можливість проникнення радіаційних речовин в приміщення.
4. Проводити йодну профілактику.

Йодистий калій (за умови відсутності інших призначень лікарів) вживати після їжі разом з чаєм, соком або водою 1 раз на день протягом 7 діб: дітям до двох років – по 0,040 г на один прийом; дітям від двох років та дорослим – по 0,125 г на один прийом.

Водно-спиртовий розчин йоду приймати після їжі 3 рази на день протягом 7 діб: дітям до двох років – по 1-2 краплі 5,0% настоянки на 100 мл молока (консервованого) або годувальної суміші; дітям від двох років та дорослим – по 3-5 крапель на склянку молока або води. Наносити на поверхню кінцівок рук настоянку йоду у вигляді сітки 1 раз на день протягом 7 діб.

5. Уточнити місце початку евакуації. Попередити сусідів, допомогти дітям, інвалідам та людям похилого віку (вони підлягають евакуації в першу чергу).

6. Швидко зібрати необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води, найпростіші засоби санітарної обробки та інші необхідні речі у герметичну валізу.

7. По можливості негайно залишити зону радіоактивного забруднення.

8. Перед виходом з будинку вимкнути джерела електро-, водо- і газопостачання, взяти підготовлені речі, одягнути протигаз (респіратор, ватно-марлеву пов'язку), верхній одяг (плащ, пальто, накидку), гумові чоботи.

9. З прибуттям на нове місце перебування провести дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку шкіри на спеціально обладнаному пункті або ж самостійно (зняти верхній одяг, ставши спиною проти вітру, витрясти його; повісити одяг на перекладину, віником або щіткою змести з нього радіоактивний пил та вимити водою; обробити відкриті ділянки шкіри водою або розчином типу ПП- 8 (індивідуальний протихімічний пакет – 8), який буде виданий кожному. Для обробки шкіри можна використовувати марлю чи просто рушники.

10. Дізнатись у місцевих органів влади адреси установ, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

Харчування у випадку радіаційної небезпеки повинно проходити з дотриманням наступних правил:

1. Використовувати для харчування лише продукти, що зберігалися у зачинених приміщеннях і не зазнали радіоактивного забруднення, консервацію; не вживати овочі, які росли на забрудненому ґрунті; не пити молоко від корів, які пасуться на забруднених пасовиськах.

2. Не пити воду із відкритих джерел та із мереж водопостачання після офіційного оголошення радіаційної небезпеки, колодязі накрити.

Також необхідно:

1. Уникати тривалого перебування на забрудненій території.

2. У приміщеннях щодня робити вологе прибирання, бажано з використанням миючих засобів.

3. У разі перебування на відкритій, забрудненій радіоактивними речовинами місцевості, обов'язково використовувати засоби захисту: для захисту органів дихання – протигаз, респіратор, ватно-марлеву чи протипилову пов'язку, зволожену марлеву пов'язку, хустинку; для захисту шкіри – спеціальний захисний одяг типу ОЗК, плащ з капюшоном, накидку, комбінезон, гумове взуття і рукавиці.

ХІМІЧНА НЕБЕЗПЕКА

Аварії (катастрофи) на підприємствах, транспорті та продуктопроводах можуть супроводжуватися викидом (вилитом) в атмосферу і на прилеглу територію небезпечних хімічних речовин (НХР), таких як хлор, аміак, синільна кислота, фосген, сірчаний ангідрид та інші. Це становить серйозну небезпеку для населення (заражене повітря уражає органи дихання, а також очі, шкіру та інші органи).

Фактори небезпеки викиду (розливу) хімічно небезпечних речовин: забруднення навколишнього середовища, небезпека для всього живого, що опинилося на забрудненій місцевості (загибель людей, тварин, знищення посівів тощо), крім того, внаслідок можливого хімічного вибуху – виникнення сильних руйнувань на значній території.

Перелік дій у випадку загрози виникнення хімічної небезпеки:

1. Сирени і переривчасті гудки підприємств – це сигнал «Увага всім». Негайно ввімкнути приймач радіотрансляційної мережі або телевізор. Уважно слухати інформацію про надзвичайну ситуацію та порядок дій.
2. Уникати паніки, попередити сусідів, надати допомогу інвалідам, дітям та людям похилого віку.
3. Підготувати запас питної води: набрати воду в герметичні ємності, підготувати найпростіші засоби санітарної обробки (мильний розчин для обробки рук).
4. Виконати заходи щодо зменшення проникнення отруйних речовин в квартиру (будинки): щільно закрити вікна та двері, щілини заклеїти.

5. Підготуватись до можливої евакуації: упакувати в герметичні пакети та скласти у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни та одягу, запас консервованих продуктів на 2-3 доби.

6. Дізнатись у місцевих органів влади про місце збору мешканців для евакуації та уточнити час її початку.

7. Перед виходом з будинку вимкнути джерела електро-, водо- і газопостачання, взяти підготовлені речі, одягнути засоби захисту.

У випадку **раптового виникнення хімічної небезпеки** слід:

1. Уникати паніки. З одержанням повідомлення (по радіо або іншими засобами оповіщення) про викид (розлив) в атмосферу НХР та про небезпеку хімічного зараження виконувати передбачені заходи.

2. Надягнути засоби індивідуального захисту органів дихання та найпростіші засоби захисту шкіри.

3. По можливості негайно залишити зону хімічного забруднення.

4. Якщо засобів індивідуального захисту немає і вийти з району аварії неможливо, залишатись у приміщенні і негайно та надійно герметизувати приміщення. Зменшити можливість проникнення НХР (парів, аерозолів) у приміщення: щільно закрити вікна та двері, димоходи, вентиляційні люки, заклеїти щілини в рамах вікон та дверей, вимкнути джерела газо-, електропостачання та загасити вогонь у печах. Чекати повідомлень органів влади за допомогою засобів зв'язку.

5. Пам'ятати, що вражаюча дія конкретної НХР на людину залежить від її концентрації у повітрі та тривалості дії, тому, якщо немає можливості покинути небезпечну зону, не панікувати і продовжувати вживати заходи безпеки.

6. Швидко зібрати необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води та інші необхідні речі у герметичну валізу та підготуватися до евакуації.

7. Попередити сусідів про початок евакуації. Надати допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.

8. Залишаючи приміщення (квартиру, будинок), вимкнути джерела електро-, водо- і газопостачання, взяти підготовлені речі, одягнути засоби захисту.

9. Виходити із зони хімічного зараження слід в бік, перпендикулярний напрямку вітру, та обходити тунелі, яри, лощини – в низинах може бути висока концентрація НХР.

10. При підозрі на ураження НХР уникати будь-яких фізичних навантажень, необхідно пити велику кількість рідини (чай, молоко, сік, вода) та звернутися до медичного закладу.

11. Вийшовши із зони зараження, зняти верхній одяг, ретельно вимити очі, ніс та рот, по можливості, прийняти душ.

12. З прибуттям на нове місце перебування дізнатися у місцевих органів влади адреси установ, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

Надання першої допомоги при ураженні НХР:

1. В першу чергу необхідно негайно захистити органи дихання від подальшої дії НХР: надягнути на потерпілого протигаз або ватно-марлеву пов'язку, попередньо змочивши її водою або 2,0% розчином питної соди у випадку отруєння хлором, а у разі отруєння аміаком – водою або 5,0%

розчином лимонної кислоти. Винести потерпілого із зони зараження та забезпечити йому спокій і тепло.

2. Пам'ятати, що перша медична допомога ураженим НХР в осередку хімічного ураження полягає у захисті органів дихання, видаленні та знезараженні стійких сильнодіючих отруйних речовин (СДОР) на шкірі, слизових оболонках очей, на одязі та негайній евакуації за межі зараженої зони.

4. При отруєнні хлором потрібно винести потерпілого із зони зараження. При зупинці дихання зробити штучне дихання. Шкіру, рот, ніс промити 2,0% розчином питної соди або водою.

5. При отруєнні аміаком винести потерпілого із зони зараження, шкіру, рот, ніс промити водою. В очі закапати по дві-три краплі 30,0% альбуциду, в ніс – оливкову олію.

6. При необхідності відправити постраждалого до медичного закладу.

7. При хімічних ураженнях забороняється штучне дихання проводити методом “рот – в – рот”, “рот – в – ніс”, “рот – в – рот та ніс” через можливість отримати зараження, штучне дихання необхідно проводити дихальними мішками.